

Tradycyjnie, analizy eksportu dotyczą krajów – tymczasem aktywność podmiotów gospodarczych jest zróżnicowana regionalnie. Głównym celem proponowanych badań jest **określenie determinant aktywności eksportowej w ujęciu regionalnym**. Jest to "krok dalej" - w porównaniu z dotychczas w Polsce realizowanymi badaniami. W Polsce ewidentnie w tym zakresie brakuje kompleksowych analiz, odwołujących się do najnowszych koncepcji handlu międzynarodowego. Ich podjęcie ukazałoby nowy wymiar nie tylko zróżnicowań regionalnych *per se*, ale także uzupełniłoby wiedzę na temat natury handlu zagranicznego Polski oraz **czynników wpływających na wymianę, dotychczas słabo rozpoznanych**. Podstawowa przesłanka, na jakiej zamierzamy się oprzeć, odwołuje się do stwierdzenia, że procesy gospodarcze - także eksport - **nie dzieją się w przestrzeni homogenicznej, ale w konkretnych lokalizacjach**. Podejmując powyższą problematykę nawiązujemy do przesłania **Nowej Geografii Ekonomicznej** oraz **zasady subsydiarności**, jako jednej z fundamentalnych zasad UE. Odczytujemy je jako zachętę do nowego spojrzenia na gospodarkę, z punktu widzenia regionów, procesów aglomeracyjnych - oraz *de facto* do decentralizacji aktywności w zakresie wparcia eksportu. Każdy z regionów ma charakterystyczny profil w dziedzinie eksportu, który określa tzw. **inteligentną specjalizację** (*smart specialisation*). To właśnie inteligentna specjalizacja jest aktualnie postrzegana jako sposób na zdynamizowanie regionalnego rozwoju, poprawę konkurencyjności oraz określenie profilu konkurencyjnego regionu w międzynarodowym podziale pracy.

Badania handlu międzynarodowego na poziomie regionalnym najbardziej zaawansowane są dla USA oraz Kanady. Prowadzone są także dla niektórych krajów członkowskich UE (zwłaszcza dla Hiszpanii). Hiszpania jest, w naszej ocenie, ciekawym punktem odniesienia dla Polski ze względu na zbliżoną wielkość gospodarki mierzoną realnym PKB czy populacją, relatywnie bliski poziom rozwoju mierzony PKB *per capita* i zbliżony poziom dysproporcji w rozwoju oraz zbliżoną liczbę regionów na poziomie NUTS 2 (16 w Polsce – 19 w Hiszpanii).

W ramach proponowanych badań sporządzone będą modele ekonometryczne. Pierwszy z nich będzie miał za zadanie identyfikację czynników decydujących o intensywności i cechach eksportu regionu. Drugi dotyczyć będzie tzw. handlu wewnątrzgałęziowego. Handel tego typu polega na tym, że przedmiotem eksportu i importu – między regionem i krajami są te same grupy produktów. Jest to sytuacja odwrotna, niż w handlu międzygałęziowym. Handel wewnątrzgałęziowy dotyczy partnerów o podobnym poziomie rozwoju (na przykład Niemcy i Francja – przedmiotem wymiany "w dwie strony" są samochody). Handel międzygałęziowy natomiast jest domeną krajów różniących się (na przykład Niemcy – Rosja, Niemcy eksportują do Rosji maszyny i urządzenia, samochody, leki; Rosja do Niemiec – głównie surowce). Podkreślić należy, że celem modelu będzie nie tylko określenie intensywności handlu wewnątrzgałęziowego dla regionów, ale także wskazanie czynników go determinujących. Analizy handlu wewnątrzgałęziowego dla regionów nie są jak dotychczas rozpowszechnione. Trzeci model będzie dotyczył grawitacji. Jest to przykład przeniesienia koncepcji znanej w fizyce – do badań społeczno-ekonomicznych. Współcześnie jest to podstawowy sposób modelowania intensywności międzynarodowych powiązań handlowych. Podstawowym poziomem analizy będzie województwo, a więc poziom NUTS-2 w nomenklaturze UE. W zależności od dostępności danych statystycznych, metody badawcze zastosowane zostaną dla regionów Polski oraz Hiszpanii w odniesieniu do niższych niż województwo szczebli podziału terytorialnego. Naszym zamiarem jest "wyjście" z analizą poza Polskę i przedstawienie wyników w kontekście szerszym, uwzględniającym Hiszpanię. Przedmiotem analizy ekonometrycznej będzie także analiza konsekwencji otwartości gospodarki regionalnej dla wzrostu gospodarczego.

Jednymi z ważniejszych rezultatów projektu będzie rozpoznanie **czynników determinujących aktywność eksportową w ujęciu regionalnym** (jest to jak dotychczas słabo rozpoznany temat) . W przyszłości pozwoli to na realizację bardziej skutecznej promocji eksportu – nie tylko dzięki poznanym determinantom, ale też w odwołaniu do tzw. przewag konkurencyjnych, w zakresie których regiony mają już ugruntowaną pozycję w eksporcie. Jako, że opracowane zostaną modele ekonometryczne dotyczące grawitacji oraz handlu wewnątrzgałęziowego – pozwoli to na włączenie się w dyskusję dotyczącą regionalnego wymiaru handlu zagranicznego (poprzez publikacje oraz udział w konferencjach). Tradycyjnie było to "zastrzeżone" dla krajów, aktualnie natomiast coraz częściej podejmowane jest dla regionów. Rezultatem będzie także wymiana doświadczeń oraz konfrontacja wyników z obserwacjami i wnioskami dla Hiszpanii, co pozwoli na generalizację wniosków.